

*(Opmerkingen op de voorbereiding van een dierkundeperiode, e-mail van een leerkracht, 2011)
Tekst in zwart is van de leerkracht, mijn antwoord is in rood.*

Op 14 augustus 2011 22:01 schreef N het volgende:

Dag Luc,

ivm **Dierkunde**.

Ik wil even aftoetsen wat er kan en moet en dan zal ik op basis daarvan proberen een schema te maken.

Ik heb even gekeken naar jouw site.

Het grootste verschil met de gewoonte bij ons op school:

Jij laat de leerlingen **zelf verslag** schrijven van hetgeen je hebt verteld en hetgeen ze zelf lezen aan informatie?

Het lijkt me zinvol om dat ook zo te proberen (ik heb altijd braaf met bordteksten gewerkt, spannend!!) **In feite mag je nooit bordteksten laten overschrijven, behalve gedichten en liedteksten en spreuken in verband met je onderwerp. De kinderen schrijven altijd eigen teksten of krijgen de tekst gedictieerd (dat kan een visueel dictee zijn, waarbij jij tegelijk met de kinderen de tekst op het bord schrijft. Je dicteert dan ook sneller, namelijk aan de snelheid die jij hanteert bij het schrijven of je zet de tekst op voorhand op het bord en dicteert dan. Ook hier is de dicteersnelheid hoger dan bij een gewoon dictee). Gedichten en liederen kun je ook kopiëren op tekenpapier en die laten invoegen in hun werkboek (of je verzamelt ze in een map). Of je kopieert op gewoon papier en laat dit kleven in hun periodeschrift (is iets minder mooi).**

alleen even dan praktisch bekijken. Laat ik mijn sterke spellers een eerste nazicht doen of zo... wat met de moeilijke beginners etc? Je moet zeker proberen de teksten te laten nazien door kinderen die goed zijn in spelling. Moeilijke beginners kun jij op gang helpen, of naast iemand laten plaatsnemen die gemakkelijker schrijft. Dan kunnen ze samen de tekst maken of tenminste het begin ervan. Lukt het echt niet, dan laat je het kind een tekst van iemand anders overschrijven of je geeft het jouw tekst om over te schrijven (maar dit laatste alleen als het echt niet anders kan). Kinderen met dyslexie mochten van mij hun teksten met een tekstverwerker schrijven en daarna uitprinten.

overzicht:

Eerst beginnen met MENSKUNDE.

(3 dagen) Wat zou je geven over menskunde? Het gevaar is hier niet denkbeeldig dat je antroposofie gaat verkondigen (denk aan dat mensbeeld met zon, maan en sterren). Probeer zo dicht mogelijk bij de natuur van de mens te blijven zodat je daarna vergelijkingspunten hebt met de dieren. Ik denk dan bijvoorbeeld aan hoofd, romp, ledematen: geef een zuiver natuurkundige beschrijving en laat hen vooral experimenteren (doen): met hun zintuigen, hun armen en handen, hun benen (stappen, lopen, springen). De kinderen kunnen daardoor een zekere wakkerheid voor hun lichaam krijgen. Ik heb op een bepaald moment beslist om de menskunde uitgebreider in een aparte periode onder te brengen in de zesde klas en het in de vierde (en vijfde) klas hoofdzakelijk over de dieren zelf te hebben, waarbij vergelijkingen met de mens natuurlijk wel aan bod kwamen, maar waarbij de klemtoon toch veel meer op het dier zelf kwam te liggen.

en dan telkens 2 a drie dagen per beest? Dat is goed. Ik hanteerde volgende regel: de eerste dag bracht ik mijn verhaal (met tekening) over het dier: een levendige beschrijving van de levenswijze van het dier (geboorte, groei, voortplanting, voeding, zorg voor de jongen, milieu enz) met daarbij de tekst (dictee of eigen tekst van de kinderen). Tweede dag gaf ik nog een korte inleiding (uitbreiding van de vorige dag of zaken die ik vergeten was) en bracht een gedicht of een lied in verband met dat dier (kunstzinnige aspect). Dit werd dan overgenomen en al enkele keren geoefend, waarna dat de volgende dagen verder geoefend werd. Ook oefende ik dan het tekenen van het dier: korte schetsen van zithouding, lighouding, en andere houdingen. Of we schilderden (maar het schilderen hield ik liever voor de schilderles, dan kon ik daarin een herhaling brengen). De derde dag mochten de kinderen over het dier vertellen, tenminste als ze enige ervaring met dat dier hadden. Of ze mochten iets vertellen over een verwant dier. Bijvoorbeeld: had ik op maandag over de leeuw verteld, dan mochten zij daarna op woensdag over de kat of ... vertellen). Ieder kind mocht kort iets vertellen,

waarbij de anderen luisterden. We spraken de dag ervoor af wie aan de beurt kwam om iets te vertellen. Dit was geen spreekbeurt, maar een kort verhaal binnen een gesprekskring (we maakten daarvoor steeds een kring, en na elk kind kwam er een korte gezamenlijke bespreking). Na het gesprek bracht ik nog een verwant dier met verhaal en tekening, soms met een leuk gedicht (bijvoorbeeld van Annie M.G.Schmidt). Niet elk dier kreeg 3 dagen. Meestal deelde ik het zo op: 1 dier uitgebreid over drie dagen, 1 dier korter over 2 dagen. Maar ook dit kwam voor: 2 dagen over een dier, 2 volgende dagen over een dier dat zeer in contrast stond met het vorige, 1 dag over een willekeurig ander dier.

Steiner raadt aan om dieren te kiezen in functie van de drieledige mens: hoofd, midden (romp), buik-ledematen. Dit kan, maar begin er maar eens aan om zelf te bepalen welke dieren bij welk onderdeel horen. Bijna niemand geraakt verder dan de voorbeelden die Steiner gegeven heeft, namelijk inktvis, leeuw, arend, rund ...

Het is daarom beter om de keuze van de dieren waarover je wil spreken te kiezen aan de hand van hun opvallende eigenschappen. Dat kunnen de zintuigen zijn: zien, horen, voelen, ruiken, proeven. Je keuze kan aangevuld worden met dieren die in de onmiddellijke nabijheid van de mens leven: hond, kat, muis, rat, kip, koe, enz. (meestal min of meer gedomesticeerde dieren). Uitgaande van deze dieren kun je uitbreiden naar verwante dieren. Van kat naar leeuw, van hond naar wolf, van rat naar eekhoorn, van kip naar kalkoen, enz.

Je kunt ook dieren ter sprake brengen die in huis en onmiddellijke omgeving leven, maar niet zo geliefd zijn door sommige mensen (fobieën, hygiëne, smetvrees, allergieën). Bijvoorbeeld: spinnen, mijten, mieren, wantsen, pisbedden, zilversjjes, vliegen, wespen e.a.

Je kunt ook focussen op een onderdeel: poten t.o.v.benen, snuit/snavel/bek t.o.v.neus-mond, enz.

ik dacht aan volgende dieren, omdat die me interessant lijken.

is de afwisseling ok?

leeuw

koe

arend

olifant

vleermuis

dolfijn

Dit kan, maar je hebt 5 zoogdieren en 1 vogel. Dat is een beetje eenzijdig. Je hebt 3 dieren die op het land leven, 2 in de lucht en 1 in het water: van dit standpunt uit is er iets meer variatie. Koe en olifant zijn vegetariërs, leeuw als vleeseter vormt met hen een contrast. Leeuw, dolfin en arend komen dan weer overeen als predatoren. In een tweede periode zou je dan bijvoorbeeld vissen en reptielen en insecten kunnen behandelen. Veel hangt af van hoe levendig je over elk dier vertelt en welke opgaven je per dier voorziet: daar kun je ook voldoende afwisseling in brengen. Het ene dier schilderen, het andere schetsen, nog een ander boetseren enz.

dan wou ik ook nog een **groepswork doen rond WATERDIEREN**. ik zou dan de dieren evt opgeven (Murene, rog, potvis, zeepaardje,...)

Dit wil ik bij aanvang van de periode toelichten zodat de leerlingen in groepjes aan hun dier kunnen werken en dingen opzoeken, bvb telkens het laatste kwartier van de les? Of beter enkele dagen intensief? Dit samenwerkingsproject is een goed idee. Ik zou er dan voor kiezen om ze een tweetal dagen intensief daaraan te laten werken in de klas. Je moet dan wel zorgen voor voldoende materiaal in de klas voor opzoekingswerk en afbeeldingen en zo meer. De kinderen kunnen natuurlijk veel zelf meebrengen. Dit is voor jou een gelegenheid om het sociale aspect van de kinderen te observeren en daarover een en ander te noteren. Dat kun je dan later gebruiken voor een ouderavond en voor de getuigschriften. De keuze van de dieren zou ik bepalen na een kringgesprek daarover. Bijvoorbeeld op deze manier: eerst één dier (bijvoorbeeld de leeuw) drie dagen behandelen. De vierde dag kun je dan je kringgesprek houden en de keuze bepalen. Zo hebben de kinderen voldoende tijd om er thuis al mee bezig te zijn. Het kan ook anders, je ziet wel.

en dan de spreekbeurten nog. In de taaluurtes die volgen op de periode? Spreekbeurten heb ik in de loop der jaren laten wegvallen, behalve in een aardrijkskundeperiode waarin kinderen (alleen of in groepjes) kwamen vertellen over een land (en ook dingen meebrachten of thuis iets klaarmaakten ivm dat land, ook eten). Als kinderen in WO-periodes zoals dierkunde, plantkunde, aardrijkskunde, geschiedenis, maar ook taalperiode voldoende gelegenheid krijgen om te spreken, kunnen

spreekbeurten niet veel bijdragen aan de ontwikkeling van het kind. Ik maakte wel uitzondering voor kinderen die erop stonden een spreekbeurt te houden over iets dat hen hevig boeide en waar ze ook al lang intens mee bezig waren. Dan was het hún initiatief en meestal kregen we dan ook een boeiende en vlotte spreekbeurt. Maar lang niet iedereen gaf een spreekbeurt. In de taaluren na de dierkundeperiode kun je wel thema's over dieren opgeven als onderwerp voor creatief schrijven (opstel). In feite is dat het meest voor de hand liggend: kinderen zijn geboeid door dieren en willen er dan ook graag over schrijven. Ik nam die teksten ook op in de weekberichten van de school en liet ze tijdens de middagpauze/lunch voorlezen. Vele kinderen hebben thuis wel een of meer knuffels in diervorm. Aan de hand daarvan kun je opdrachten geven om over het echte dier wat op te zoeken en te schrijven.